

Jurnalist araşdırması

Tələbələrin əbədi problemi

Universitetlər hələ də onları yataqxana ilə tam təmin edə bilmirlər

Hər yeni tədris ili başlananda ali təhsil müəssisələrinə daxil olan, regionlardan paytaxta üz tutan tələbələrin əsas problemləri özlərinə yaşayış yeri tapmaları ilə bağlı olur. Universitetlərin əsasən Bakıda cəmlənməsi isə bu məsələni, xüsusən, ön plana çəkir.

Yataqxana yerlərinin azlığı regionlardan Bakıda təhsil almağa gələnlərin kirayə bazarına üz tutmasına səbəb olur ki, bu da az təminatlı ailələrin büdcəsi üçün əlverişli sayılır. Digər tərəfdən, yeni dörs ilinin başlanmasından istifadə edən məktəblər kirayə qiymətlərini qaldırırlar. Elə bu il də qiymətlərin sürətləndiyini deyə bilərik. Elanlardan görünür ki, mənzillər otaqlar şəklində kirayə verilir və bir otağın qiyməti şəraitdən asılı olaraq 150 manatdan başlayır.

Məsələnin aktuallığını nəzərə alıb universitetlərin tələbə yataqxanalarının vəziyyətini, təminatın hansı səviyyədə olduğunu öyrənməyə çalışdıq.

Tələbə yataqxanalarının ümumi tutumu 5851 nəfər təşkil edir

Elm və Təhsil Nazirliyindən verilən məlumata əsasən, 2023/2024-cü tədris ilində ölkə üzrə tələbələrin ümumi sayı 229020, yataqxanaların ümumi tutumu isə 5851 nəfər təşkil edir. Universitetlərin cəmi yataqxana sayı 26, korpusların sayı 63-dür.

Nazirlikdən bildirildi ki, Təhsilin İnkişafı Fondu təhsil infrastrukturunun inkişafına dəstək verməyə çalışır. Hazırda mövcud tələbə yataqxanalarının texniki tərəfdən yararlılığı qiymətləndirilir. "Bu sahədə artıq ilkin addımlar atılıb, özəl şirkətlərin biri ilə texniki maliyyə əsaslandırılması sənədi hazırlanır. Bu sənəd hazır olduqdan sonra sərmayəçilərə təqdim olunacaq və ali təhsil müəssisələri ilə investorların maraqlarının uzlaşmasına çalışacağıq. Bütün bunlardan sonra növbəti addımlar atılacaq".

Bunda əsas məqsəd dövlət-özəl tərəfdaşlığı çərçivəsində bu prosesləri mümkün olduğu qədər inkişaf etdirərək özəl şirkətləri, sərmayəçiləri təhsil sahəsinə, məktəb və yataqxanaların təmir və tikintisinə cəlb etməkdir.

Qarabağ Universitetinin yataqxanasında lazımı şərait yaradılıb

Bu ildən Xankəndidə fəaliyyətə başlayan Qarabağ Universitetinin yataqxanası tələbələrə qəbul etməyə hazırdır. Universitetin mətbuat katibi Ayton Quliyeva deyir ki, yataqxanada tələbələrin yerləşdirilməsi ilə bağlı müvafiq işçi qrupu yaradılıb: "Yataqxana mənziləti otaqlardan ibarətdir və zəruri avadanlıqlarla təchiz olunub. Tələbələr dərindən sonra idman zalından istifadə edə, dərmlərdə fəaliyyət göstərə biləcəklər".

A.Quliyeva bildirdi ki, universitetin, həmçinin Beynəlxalq Dil Mərkəzi də fəaliyyət göstərəcək. Bu da tələbələrin xarici dil biliklərinin artırılmasına töhfə verəcək.

Onu da qeyd edək ki, tələbələr həm təhsil, həm də yataqxana haqlarından azadlırlar.

NDU-nun tələbə yataqxanası 470 yerlikdir

Naxçıvan Dövlət Universitetindən bildirildi ki, tələbə yataqxanası universitet şəhərciyində yerləşir. Yataqxanada tələbələr üçün 470 yer ayrılıb ki, bunun da 270-i oğlan, 200-ü qızlar üçün nəzərdə tutulub. Yataqxanada tələbələrin asudə vaxtının təşkili üçün hər cür şərait yaradılıb. İdman zalı, tennis, şahmat otaqları, oxu, istirahət zalı, eyni zamanda tələbə yataqxanası ərazisində onların asudə vaxtlarını səmərəli dəyərləndirməsi üçün müxtəlif istirahət yerləri var. Yataqxananın illik ödənişi 800 manat, yarımillik ödənişi 400 manat təşkil edir. Şəhid ailələri, qazilərin övladları və maddi cəhətdən imkanı zəif olan tələbələr üçün güzəştli nəzərə tutulub.

bələr üçün güzəştli nəzərə tutulub. Yataqxanaya yalnız universitetə daxil olanlar qəbul edilir.

Yeni tədris ilinin başlanması ilə əlaqədar yataqxanada təmir işləri aparılaraq, 100-dən artıq çarpayı yenilənib: "Prezident İlham Əliyevin Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər dövlət proqramına əsasən, Naxçıvan Dövlət Universitetində yeni tibb kampusunun yaradılması da nəzərdə tutulub. Həmin kampusun ərazisində 1000 nəfərlik tələbə yataqxanasının inşası da planlaşdırılır".

BDU-nun 220 nəfərlik "Tələbə Evi"

Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) İctimaiyyətə əlaqələr və informasiya şöbəsinin müdiri Komalə Quliyeva bildirdi ki, universitetin "Tələbə Evi" 220 nəfərlikdir və yataqxanada hər bir şərait mövcuddur. "Burada camaşırxana, oxu zalı, idman sahəsi, tibb məntəqəsi var. Eyni zamanda internet və 24 saat təhlükəsizlik kameraları ilə təmin olunub. Bir nəfərin ödənişi 75 manat təşkil edir. Əsasən şəhid, qazi övladları, valideynlərinin itirimi, sosial həssas qrupdan olan ailələrin övladları qəbul edilirlər", - deyərək əlavə etdi.

K.Quliyeva qeyd etdi ki, hazırda yeni yataqxananın tikilməsi ilə bağlı dövlət-özəl əməkdaşlığı çərçivəsində müzakirələr aparılır.

Beş binadan yalnız birində tələbələrin yaşayışı mümkündür

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin (AzMİU) mətbuat katibi Nicat Abdullayev isə bildirdi ki, universitet vaxtilə ən böyük yataqxana kompleksinə malik olsa da, 1990-cı illərdə Ermənistan tərəfindən ərazilərimizin işğalı nəticəsində yurdlarından didərgin düşmüş məcburi köçkünlər və-təndəşlərimiz yataqxanada məskunlaşsınlar. "Beş binadan yalnız biri əsaslı təmir olunaraq tələbələrin istifadəsinə verilib. Həmin bina isə 400-ə yaxın tələbə tutumuna malikdir. Burada həm oğlan, həm qız, həm də əcnəbi tələbələr yerləşdirilib. Yataqxananın aylıq ödənişi 50 manat təşkil edir. Sosial həssas qruplardan olan, cümlədən müharibə iştirakçıları, təhsildə müvəffəqiyyət göstərəcəsi yüksək, lakin sosial vəziyyəti aşağı səviyyədə olan tələbələrə imtiyazlı şərait yaradılıb. Fasiləsiz istəyi və soyuq su, istilik təchizatı, kəsin-tisiz və sürətli internet, 24 saat müha-

Onun sözlərinə görə, yataqxanada bütün zəruri şərait yaradılıb. Fasiləsiz istəyi və soyuq su, istilik təchizatı, kəsin-tisiz və sürətli internet, 24 saat müha-

fizə, yeməcxana, camaşırxana var. Tələbələrin asudə vaxtlarının səmərəli keçirilməsi üçün istirahət otaqları mövcuddur. 2024-2025-ci tədris ilinə hazırlıq məqsədilə yataqxananın otaqlarında, dəhlizlərində, eləcə də binanın önündə təmizlik, zəruri təmir və abadlaşdırma işləri həyata keçirilib.

N.Abdullayev dedi ki, keçmiş məcburi köçkünlər öz doğma torpaqlarına qayıtdıqdan sonra kompleks əsaslı şəkildə təmir olunacaq, bəzi binalar yenidən qurularaq tələbələrin ixtiyarına verəcək. Hazırda universitet Elm və Təhsil Nazirliyi ilə birgə yataqxana kompleksinin əsaslı təmiri və yenidənqurulması üçün iş aparır.

ADNSU-nun 320 tələbəlik yataqxanası fəaliyyət göstərir

Azərbaycan Neft və Sənaye Universitetinin (ADNSU) İctimaiyyətə əlaqələr və marketing departamenti-nin direktoru Böhrüz Nəzərov qeyd etdi ki, universitetin 320 nəfərlik tələbə yataqxanası fəaliyyətdədir. Yataqxanada həm yerli, həm də əcnəbi tələbələr qalır. Yataqxanalar birotəqlı olmaqla iki və üç nəfərlikdir. Bir otağın qiyməti 100 manatdır, üç nəfər qaldıqda bir şəxs üçün 34 manat, iki nəfər qaldıqda isə adambaşına 50 manat tələb olunur. Həssas qruplardan olan tələbələr isə Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin xətti ilə güzəştli əsaslarla yataqxanada yerləşdirilir.

Mövcud yataqxananın yenidən təmir olunması, həmçinin yeni yataqxana binasının inşası da nəzərdə tutulur.

UNEC və AZTU-nun yataqxanalarında keçmiş məcburi köçkünlər məskunlaşdırılır

Azərbaycan Texniki Universitetinin (AZTU) İctimaiyyətə əlaqələr şöbəsinin müdiri Sevinc İsgəndərova qeyd etdi ki, universitetin yataqxana binalarında 1988-1990-cı illərdən qaçqın və məcburi köçkünlər ailələri məskunlaşdırılıb. Torpaqlarımız işğaldan azad edildikdən sonra 10 ailə doğma yurd-yuvalarına köçürüldü. Qalan 114 ailə isə hazırda yataqxana binalarında yaşayır".

O dedi ki, yataqxana kompleksi tamamilə yararsız vəziyyətdə düşüb, binaların vəziyyəti yaşayış standartlarına cavab vermir. Köçürülmə prosesi tam yekunlaşdıqdan sonra yataqxananın təmir olunması və ya sökülərək yenidən tikilməsi ilə bağlı qərar verəcək.

UNEC-in İctimaiyyətə əlaqələr şöbəsinin müdiri Elnarə Öməröva da qeyd etdi ki, hazırda universitetin yataqxanasında keçmiş məcburi köçkünlər məskunlaşdıqdan tələbələrin istifadəsinə verilib. Məcburi köçkünlər köçürüldükdən sonra yataqxanaya təmir ediləndə istifadəyə verəcək.

Tibb Universitetinin yataqxanalarının tutumu 1000 nəfərə yaxındır

Azərbaycan Tibb Universitetinin (ATU) Mətbuat xidmətinin rəhbəri Günel Aslanova bildirdi ki, hazırda ali təhsil müəssisəsinin 4 yataqxanası fəaliyyət göstərir, 3 saylı yataqxana isə əsaslı təmirə dayandırılıb. Yataqxanaların ümumi tutumu 1000 nəfərə yaxındır. 1 və 2 saylı yataqxanalarda qızlar, 6 saylı yataqxanada oğlanlar, 5 saylı yataqxanada isə əcnəbi tələbələr yaşayırlar. Hər il sentyabr ayının 1-dən etibarən yataqxanaya müraciət etmiş tələbələrin yerləşdirilməsi prosesi başlayır. Azərbaycan vətəndaşı

Ceyhun Məmmədov:
- Yataqxanalar təmir-bərpa edilməli və ya yerində yenisi inşa edilməlidir. Bu məsələdə beynəlxalq təcrübədən də yararlanmaq olar. Bəzi ölkələrdə dövlət-özəl əməkdaşlığı qurulub. Özəl şirkətlər yataqxanaya tikərək universitetlərə öz töhfələrini verirlər. Azərbaycan da bu sahəyə özəl qurumlar cəlb edilə bilər.

olan tələbələr 100 faiz yataqxana ilə təmin olunurlar.

O qeyd etdi ki, 2013-cü ildən universitet özünü maliyyələşdirməyə keçdikdən sonra yataqxanalar ödənişli əsaslarla fəaliyyət göstərir. Qiymət otağın tutumundan asılı olaraq dəyişir. Ödəniş tələbələr üçün ayda 110 manat, 2 nəfərlik otaqlar üçün 80 manat, 3-4 nəfərlik otaqlar üçün isə 60 manat təşkil edir.

G.Aslanova vurğuladı ki, şəhid ailələrindən olan və valideyn himayəsindən məhrum olan tələbələr yataqxanaya ödənişsiz yerləşdirilirlər: "Qazi övladlarına və orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş valideyni olan tələbələr də müəyyən güzəştlər edilir. Universitet yataqxanaları rektorun, həmkarlar ittiqatı komitəsinin və təsərrüfat şöbəsinin nəzarəti ilə daim diqqət mərkəzində saxlanılır. Yataqxanalarda oxu zalı, istirahət otağı fəaliyyət göstərir və daim internetlə təmin olunur".

ADU-nun yataqxanasının aylıq ödənişi 30 manatdır

Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri Zəhra Hüseynova bildirdi ki, universitetin iki yataqxanası olsa da, hazırda 1 saylı yataqxanada və 2 saylı yataqxananın müəyyən hissəsində keçmiş məcburi köçkünlər yaşayırlar.

Aylıq ödənişi 30 manat olan 2 saylı yataqxana 205 tələbə tutumuna malikdir. "Məcburi köçkünlərin qayıdışından sonra yataqxana yenidən təmir olunaraq tələbələrin istifadəsinə verəcək. Universitetimizin tələbələrinin müraciətləri bitdikdən sonra yer qalarsa, digər ali təhsil müəssisələrinin tələbələrinin də müraciətlərinə baxıb kömək etməyə çalışırıq", - deyərək əlavə etdi.

500-dən yuxarı bal toplayan tələbələr ödənişsiz yaşayış yeri ilə təmin olunurlar

Sumqayıt Dövlət Universitetindən isə bildirildi ki, təhsil müəssisəsinin yataqxanası 2019-cu ildə yenidən əsaslı təmir olunaraq tələbələrin istifadəsinə verilib. "Tələbə Evi" 256 nəfərlik tutuma malikdir. Tələbələrin rahatlığı üçün yüksək standartlara cavab verən otaqlar keyfiyyətli internet və istilik təchizatı ilə təmin olunub, eyni zamanda onların asudə vaxtlarını səmərəli keçirmələri üçün bütün imkanlar yaradılıb. Burada vanna otağı, mətbəxlər, cama-

Kamran Əsədov:
- Özəl yataqxanalar dünyanın müxtəlif ölkələrində mövcuddur və onlar ödənişli olsalar da, kirayə mənzillərə nisbətən daha ucuzdur. Bundan başqa, Bakıda tikilən yüksək mərtəbəli binaların bir neçə mərtəbəsi universitetlər tərəfindən alınaraq yataqxana kimi istifadə edilə bilər. Təhsilin əlçatanlığı üçün tələbənin yaşayış məsələsi də nəzərdə keçirilməlidir.

şırxanalar mövcuddur. Həmçinin yataqxananın birinci mərtəbəsində kitabxana, kompüter otağı, yeməcxana, tibb və izolyasiya otaqları fəaliyyət göstərir.

Qiymətlərə gəlincə, bir tələbə üçün aylıq ödəniş 50 manat təşkil edir. Tələbələr yataqxanaya qeydiyyat üçün universitetin sosial şöbəyə hesablarında verilən məlumatlara əsasən müraciət edə bilərlər. 2024/2025-ci tədris ili üçün 500 və daha yüksək balla nəticə göstərmiş tələbələr yataqxanada pulsuz qalmağa hüququna malikdirlər.

Universitetdən gələcəkdə yeni yataqxananın tikintisinin də nəzərdə tutulduğunu bildirdi.

Tələbələr yataqxana problemlərindən çox əziyyət çəkirlər

VI çağırış Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov hesab edir ki, təhsilimizin qarşısında duran ən ciddi problem və çətinliklərdən biri tələbə yataqxanası ilə bağlıdır. Məcburi köçkün və qaçqınların bir hissəsi universitetlərin yataqxanalarında məskunlaşsınlar. "Demək olar ki, bu gün də universitetlərin böyük əksəriyyətinin yataqxanalarında onların yaşayışı davam edir. Həmin yataqxanalarda şərait o qədər də yaxşı deyil, eyni zamanda son illər tələbələrin sayı sürətlə artır, yeni ali təhsil müəssisələri yaradılır - bütün bu amillər yataqxana məsələsinə ciddi təsir göstərir", - deyərək bildirdi.

C.Məmmədov qeyd etdi ki, illik 2-3 min manat təhsil haqqı ödəyən valideyn üçün əlavə pul verib övladının yaşayışını təmin etməsi illik bir neçə min manata başa gəlir. Yataqxana çatışmazlığı, xüsusilə, regionlardan gələn tələbələr üçün ciddi problem yaradır.

O hesab edir ki, yeni yataqxanaların inşası üçün imkanlar yaradılmalı, vəsait ayrılmalıdır: "Eyni zamanda boşaldılan yataqxanalar təmir-bərpa edilməli və ya yerində yenisi inşa edilməlidir. Bu məsələdə beynəlxalq təcrübədən də yararlanmaq olar. Bəzi ölkələrdə dövlət-özəl əməkdaşlığı qurulub. Özəl şirkətlər yataqxanaya tikərək universitetlərə öz töhfələrini verirlər. Azərbaycanda da bu sahəyə özəl qurumlar cəlb edilə bilər".

Müsahibimiz bu prosesin gecikdiyini və gənclərin yaşayış yeri üçün çox əziyyət çəkdiqlərini deyir. İllər ötdükcə məsələ daha da aktuallaşır. Hər bir ölkənin inkişafı təhsil ilə bağlıdır. Təhsili daha da gücləndir-

məyə və gəncləri narahat edən hər bir məsələnin operativ həllinə nail olmaq lazımdır.

C.Məmmədov vurğulayır ki, yataqxana problemi həm də universitetlərin reytinginə təsir edir. "Ona görə bu istiqamətdə davamlı işlər aparılmalıdır. "Ali təhsil haqqında" qanun layihəsində də bu məsələ ilə bağlı vacib məqamlar əksini tapıb. Bu qanunun da sürətli formada qəbul edilməsinə nail olmalıyıq. Bu problem təhsilimizin, övladlarımızın gələcəyi üçün çox vacibdir. Burada həm Elm və Təhsil Nazirliyinin, həm də özəl sektorun üzərinə böyük məsuliyyət və vəzifə düşür. Müvafiq qurumlar birlikdə problemin həllinə çalışmalıdırlar. Əks halda bu proses uzanacaq və təhsilimiz üçün ciddi problemlər yaratmaqda davam edəcək".

Yataqxana məsələsi bu il də həllini tapa bilmədi

Təhsil eksperti Kamran Əsədov qeyd edir ki, uzan illərdə ki, ali məktəbə qəbul olunan ciddi problemlə üzləşirlər. Bu, kirayə ev və ya yataqxana ilə bağlıdır. "Yeni tədris ilinə az müddət qalmasına baxmayaraq, tələbələrin əbədi problemi - yataqxana məsələsi həllini tapa bilmir. Baxmayaraq ki, qeyd olunan problemin aradan qaldırılması ilə bağlı rəsmi qurumlar hər il məlumat verirlər", - deyərək əlavə etdi.

Ekspert hesab edir ki, bu məsələnin həlli üçün xarici təcrübədən yararlanmaq lazımdır: "Bunlardan biri özəl yataqxana təcrübəsidir. Belə yataqxanalar dünyanın müxtəlif ölkələrində mövcuddur və onlar ödənişli olsalar da, kirayə mənzillərə nisbətən daha ucuzdur. Bundan başqa, Bakıda tikilən yüksək mərtəbəli binaların bir neçə mərtəbəsi universitetlər tərəfindən alınaraq yataqxana kimi istifadə edilə bilər. Təhsil siyasətimiz hər kəs üçün əlçatan olmasına yönəlib. Bu istiqamətdə addımlar da atılır. Məsələn, ali təhsil müəssisələrinə qəbulda iki dəfə şans verilir, universitetlərin tərkibində hazırlıq kursları yaradılır. Ancaq təhsilin əlçatanlığı üçün tələbənin yaşayış məsələsi də nəzərdə keçirilməlidir".

Onun fikrincə, seçir vaxtı tələbələrin böyük qismi yataqxana ilə təmin olunurdu ki, bununla da kirayə haqqından azad olurdular. Amma Birinci Qarabağ müharibəsindən sonra yataqxanalara qaçqın və məcburi köçkünlərin yerləşməsi tələbə yataqxanası problemini qabarıq şəkildə göstərməyə başladı. Nəzərə alaraq ki, dünyanın məşhur universitetlərinin reytinglərdə ilk sırada olmalarının bir səbəbi tələbələr üçün yaradılan mühitdir. Dünyanın aparıcı universitetləri kampus şəraitində fəaliyyət göstərir ki, bu da xüsusi şəhərcikdir. Tələbələr orada yataqxana, nəqliyyat, kitab və digər problemlərlə üzləşmir, hətta işləyib pul da qazana bilərlər.

K.Əsədov vurğulayır ki, kampusların salınması, hətta şəhərin mərkəzində bəzi ali məktəblər üçün yataqxanaların tikilməsi və ya bir sıra universitetlərin şəhərdən kənara köçürülməsi dəfələrlə gündəmə gəlib. Bu istiqamətdə işlərin getdiyini bildirilir. "Ümumiyyətlə, təhsilin əlçatan olması abituriyentin ali məktəbə daxil olması ilə məhdudlaşdırıla bilməz. Odu ki, bu məsələ həll olunmalıdır. İş adamları da yataqxana tikərək tələbələrin ixtiyarına verə bilər", - deyərək əlavə etdi. Sosial problemlərin təhsilin keyfiyyətinə təsir göstərdiyini qeyd edən ekspert bildirir ki, bunlar həllini tapmalıdır.

Beləliklə, səslənən bütün fikirlər göstərir ki, ali təhsil müəssisələrinə qəbul olmaq sevincinə yanaşı, müəyyən problemlər də götərir. Statistika əsasən demək olar ki, universitet yataqxanalarının tutumu ali təhsil müəssisələrində təhsil alan tələbələr üçün 3 faizini də təmin etmir. Təbii ki, Bakıda yaşayan və ya paytaxt da evi olan regiondan gələn tələbələr var. Amma hər bir halda müşahidələr göstərir ki, yataqxanaya ehtiyacı olanların sayı getdikcə artır. İllərdən tələbə yataqxanası probleminin həlli üçün müzakirələr isə hələ ki nəticəsi yoxdur.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"